משניות מבוארות מסכת זבחים פרק ח

המזבח לכפר-", דם שהנפש יוצאת בו מכפר, ואם נתערב דם זריקה בדם המתמצית, אפילו הכשר דקרבן עליו **שפך לאמה** דקרבן שמא יבוא להכשיר בדם המתמצית כשלא רבה דם הכשר. **רבי אליעזר מכשיר** בנתערב בדם המתמצית, אפילו מצוי שיהא דם המתמצית רבה על דם הנפש, ולכך אם שיך לגור דהני דמים חלין שנתערב בדם הבהן לשאל לרבי דין ונתן, כשר אפילו לתנא קמא, דגזרה מדרבנן הוא ובדיעבד לא גזרו.

ח) דם תמימים שנתערב בדם בעלי מומין, ישפך לאמה, ואפילו לרבי אליעזר **שהיה** כמקום שנים שנים, דאנו תולין שזה שקרב הוא של בעל מום. **וחכמים אומרים אפילו קרבו כלן חוץ מאחד מהן זה שנשאר ישפך לאמה.**

ט) הנתנין למטה מחוט המשקרא דהיינו דם עולה בהמה שלמים אשם בכור ופסח ומעשר **שנתערבו בנתנין למעלה,** דהיינו בדם חטאת בהמה, או בדם חטאת הנותר שנתן למעלה. **רבי אליעזר מכשיר** ואין למעלה כמתנין, חטאת, ואף על פי שדם החתחתונים מערב בו, **ורואה אני את החתחתונים שנתנים למעלה כאלו הן מים,** כיון שאינו מתנון להם, **ויחזר ויתן למטה,** וזה יעלה לו לתניתא שירים ולהתחלת מתנות שלמשה ולמה יקדם מתנות למעלה שמצוה להקדים העליונים. **וחכמים אומרים ישפכו לאמה דסברי שלא אמרינן רואים כאלו הן מים, ואם לא נמלך ונתן, כשר דהא נתן מפני למעלה.** ד) **הנתנין מתנה אחת שנתערבו בנתנין מתנה אחת,** כגון כוס מדם הבכור שנתערב בכוס מדם מעשר בהמה, **יתנו אותן מתנה אחת** כוס יתן מתנה אחת. וכן **מתן ארבע** שנתערב **במתן ארבע,** כגון דם עולה שנתערב בדם השלמים אש בדם חטאת בהמה, כגון שתי קרנות, שהן ארבע, ושניהם תחתונים דהיינו למטה מן החוט, **יתנו במתן ארבע. מתן ארבע שנתערב במתנה אחת,** כגון דם עולה בדם בכור שניהם למטה מן המקשרא, **רבי אליעזר אומר יתנו במתן ארבע,** ומתנות השירים מדם הבכור אנו רואין כאלו הן מים. ולכן אינו עובר בבל תוסיף. **רבי יהושע אומר יתנו במתנה אחת,** שלא יעבר על בל תוסיף. ודי חובת עולה יצא, דכל הנתנים על מזבח החיצון שנתנם במתנה אחת כפר. **אמר לו רבי אליעזר וברי הוא עובר על בל תוגרע,** כיון שנתן רק מתנה אחת. **אמר לו רבי יהושע לא נאמר בל תוסיף אלא בשהוא בעצמו,** וכיון שנתערב אינו עובר על בל תוסיף. **אמר לו רבי יהושע,** אף אני אומר לך, **לא נאמר בל תוגרע אלא בשהוא בעצמו,** וכיון שנתערב אין כאן אסור בל תוגרע (ובתוס' ראש השנה, דסברת רבי אליעזר דאף על גב דבל תוגרע נמי אינו אלא בשהוא בעצמו, כיון שגם בל תוסיף אינו אלא בשהוא בעצמו). **ועוד אמר רבי יהושע, כשנתתי עברתי על בל תוסיף ועשיתי מעשה בידך, ונשלא**

ח) דם תמימים שנתערב בדם בעלי מומין, ישפך לאמה, ואפילו לרבי אליעזר **שהיה** כמקום שנים שנים, דאנו תולין שזה שקרב הוא של בעל מום. **וחכמים אומרים אפילו קרבו כלן חוץ מאחד מהן זה שנשאר ישפך לאמה.**

ט) הנתנין למטה מחוט המשקרא דהיינו דם עולה בהמה שלמים אשם בכור ופסח ומעשר **שנתערבו בנתנין למעלה,** דהיינו בדם חטאת בהמה, או בדם חטאת הנותר שנתן למעלה. **רבי אליעזר מכשיר** ואין למעלה כמתנין, חטאת, ואף על פי שדם החתחתונים מערב בו, **ורואה אני את החתחתונים שנתנים למעלה כאלו הן מים,** כיון שאינו מתנון להם, **ויחזר ויתן למטה,** וזה יעלה לו לתניתא שירים ולהתחלת מתנות שלמשה ולמה יקדם מתנות למעלה שמצוה להקדים העליונים. **וחכמים אומרים ישפכו לאמה דסברי שלא אמרינן רואים כאלו הן מים, ואם לא נמלך ונתן, כשר דהא נתן מפני למעלה.** ד) **הנתנין מתנה אחת שנתערבו בנתנין מתנה אחת,** כגון כוס מדם הבכור שנתערב בכוס מדם מעשר בהמה, **יתנו אותן מתנה אחת** כוס יתן מתנה אחת. וכן **מתן ארבע במתן ארבע,** כגון דם עולה שנתערב בדם השלמים אש בדם חטאת בהמה, כגון שתי קרנות, שהן ארבע, ושניהם תחתונים דהיינו למטה מן החוט, **יתנו במתן ארבע. מתן ארבע שנתערב במתנה אחת,** כגון דם עולה בדם בכור שניהם למטה מן המקשרא, **רבי אליעזר אומר יתנו במתן ארבע,** ומתנות השירים מדם הבכור אנו רואין כאלו הן מים. ולכן אינו עובר בבל תוסיף. **רבי יהושע אומר יתנו במתנה אחת,** שלא יעבר על בל תוסיף. ודי חובת עולה יצא, דכל הנתנים על מזבח החיצון שנתנם במתנה אחת כפר. **אמר לו רבי אליעזר וברי הוא עובר על בל תוגרע,** כיון שנתערב אינו עובר על בל תוסיף. **אמר לו רבי יהושע לא נאמר בל תוסיף אלא בשהוא בעצמו,** וכיון שנתערב אינו עובר על בל תוסיף. **אמר לו רבי יהושע,** אף אני אומר לך, **לא נאמר בל תוגרע אלא בשהוא בעצמו,** וכיון שנתערב אין כאן אסור בל תוגרע (ובתוס' ראש השנה, דסברת רבי אליעזר דאף על גב דבל תוגרע נמי אינו אלא בשהוא בעצמו, כיון שגם בל תוסיף אינו אלא בשהוא בעצמו). **ועוד אמר רבי יהושע, כשנתתי עברתי על בל תוסיף ועשיתי מעשה בידך, ונשלא**

נתתי עברתי על בל תוגרע ולא עשיתי מעשה בידך. ואינו דומה עושה מעשה לישב ואינו עושה מעשה ואסור בא מאליו, ובזה אנו אומרים שם ואל תעשה עדיף. **יא) הנתנין בפנים,** היינו **חטאת פנימית שמדם** דמה על המזבח הפנימי, **שנתערבו** דם שלהן עם דם של **הנתנים בחוץ, ישפכו לאמה,** ומפני שעד שקיעת החמה שיפסלו מאליהן, **ואפילו לרבי אליעזר** כיון שצריך להזות קדם לפנים, דמצוה לתקדים הפנימים לחיצונים, ואם מכניסן לפנים יפסלו, שדמים החיצונים שנכנסו לפנים הם נפסלים. **כלו שלא נמלך ונתן בחוץ** מדם התערובות **וחזר ונתן בפנים, כשר, אבל אם נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ, רבי עקיבא פוסל** החיצון, כיון שנכנס דמו לפנים, שכל דמים החיצונים שנכנסו לפנים יפסלו, **וחכמים אומרים** בכל הקרבנות שהכניסן לפנים חוץ מחטאת החיצונה, דכתיב ביה (ויקרא ו, כג) "וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל", **שהיה רבי עקיבא אומר כל הדמים שנכנסו לכפר בהיכל, פסול,** דמרמז מדכתיב (שם) "וכל". **וחכמים אומרים חטאת בלבד. רבי אליעזר אומר אף האשם, שנאמר** (שם ז, ז) **"כחטאת כאשם"** שדין חטאת האשם שנה. **יב) חטאת שקבל דמה בשני כוסות, יצא אחד מהן לחוץ לעזרה, הפנימי כשר ותותן ממנו מתנות והקרבן כשר. רבי אחד מהם לפנים לכלה, רבי יוסי הגלילי מכשיר בחיצון, וחכמים פוסלין,** דכתיב (שם ו, כז) "אשר יזה מדמה" ואפילו מקצת דמה. **אמר רבי יוסי הגלילי** והלא קל וחומר הוא, **מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ** דהיינו מחשבת חוץ לזרק דמה חוץ לעזרה, לא עשה **את המשואר כיוצא** בלא זרק דאמרינן הפנימי כשר. **מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים,** שאם חשב לזרק דמה לפנים כשר, **אינו דין שלא נעשה את המשואר** כנכנס לפנים. **נכנס הדם** לפנים כדי **לכפר** דהיינו שהכניסו כדי להזות הדם בפנים, **אף על פי שלא כפר אשם** דכתיב כאן (שם ז, כז) "לכפר בקדש" מ"לכפר" דכתיב גבי אדם, דכתיב (שם טו, יז) "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש", דהיינו מתחלת ביאת הכהן להיכל, אף שעדיין לא כפר הותרנו שלא להיות בהיכל, אף "לכפר" דכתיב כאן בהביא כדי לכפר ואפילו לא כפר את המשואר **אינו יכול לכפר** בהיכל, דלא מלכפר" דכתיב בהבמה, דכתיב (שם כז) "ואת כפר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש", מה להלן בשכפר, דבהמשך הכתוב כתיב (שם) "ושרפו באש שורפה היא אחר כפרה, אף פה כאן בשכפר. **אם כן הכנס דמם לפנים שוגג, כשר, אם מזיד רק בשכפר, כל הדמים הפסולים שנתנו על גבי המזבח לא הרצה הציץ אלא על הטבמה,** דכתיב (שמות כח, לח) "ונשא אהרן את עון הקדשים" דכתיב, "כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים וגו' וטמאתו עליו", מה קדשים דכתיב להלן בטמאה אף קדשים דכתיב כאן בציץ, בטמאה, **ואינו מרצה על היוצא** חוץ לעזרה, אם יצאו קדם זריקה וזרק אחר כך לא נתקפדו בעלים.

ח' אייר

משניות מבוארות מסכת זבחים פרק ט

פרק ט א המזבח מקדש את הראוי לו אפילו דבר פסול שעלה למזבח

והוא קדשי המזבח אין מורידין אותו, כיון שהבר לחלקו, ואיזה דבר מקדש **רבי יהושע אומר כל הראוי לאישים,** כגון **מה עלה לא ירד, שנאמר** (ויקרא ו, ב) **"היא העלה על מוקדה על המזבח"**

מה עולה שהיא ראויה לאישים, אם עלתה לא תרד, אף כל דבר שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד. אבל **דבר שאינו ראוי לאש כגון בן פסול או נסכים פסולים אפילו אם עלו ירד. רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד, שנאמר** (שם) **"היא העלה על מוקדה על המזבח", מה עולה שהיא ראויה למזבח אם עלתה לא תרד, אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים שנפסלו, שרבן גמליאל אומר לא ירדו, ורבי יהושע אומר ירדו,** כיון שאין באין על האש. **רבי שמעון אומר בנסכים הבאין מחמת הנסך, אם הזבח כשר והנסכים פסולים** כגון שציאו חוץ לעזרה, או שנטמאו, **בין אם הנסכים כשרים והזבח פסול, אפילו זה וזה פסולים, הזבח לא ירד והנסכים ירדו,** דכתיב (שמות כח, לח) "כל הנוגע במזבח יקדש", וכתיב בתריה (שם לח) "וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד", אין המזבח מקדש אלא דומיא דעולה, מה עולה הבאה בגלל עצמה אף כל הבאים בגלל עצמן יצאו נסכים שהם הכשר הזבח, אבל נסכים הבאין מחמת עצמן לא ירדו. **ב) ואלו אם עלו לא ירדו, חלב בין דם בין אמורין שלנו חוץ למזבח, והטמא והיוצא חוץ למקומו, והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ושקבלו פסולים וזרקו את דמו, רבי יהודה אומר שנשחטה בלילה או ושנשפך את דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים, אם עלתה תרד, דכתיב** (ויקרא א, ט) **"והקטיר הכהן את הכל המזבחה", אבל פרשו לא יעלו, שנאמר** (דברים יב, כז) **"ונעשית לעלתך הבשר והדם"** ולא השגר עצמות וגידים. **ג) וכלם כל האמורין בפשעים הקודמות דהיינו אם אלו שאמרנו שאם עלו לא ירדו, ובין אלו שאמרנו שאם הם מתבדרין מקריבנו, דהיינו השגר והעצמות, שפקעו מעל גבי המזבח, שפקעו ונפלו לארץ, לא יחזיר, אין צריך להחזיר, וכן נחלת שפקעה מעל גבי המזבח אם צריך להחזיר, אבל אברים שפקעו מעל גבי המזבח קדם חצות הלילה יחזיר ומועלין בהן, פקעו לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם,** ומיירי בשאבדלקה בהם האש ונתקשו ולא נעשו פחם, שאם נעשו פחם לא יעלה ואם יש מעט בשפון אפילו אחר חצות יעלו. **ד) כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו למזבח, כך הכבש מקדש** את הראוי לכבש, דכתיב (שמות כט, י) "ושמתה את מזבח העולה", **את הכבש** שהכבש. **כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי לבן, כך הכלים מקדשים** את הראוי לכלים, כגון **שהמזבח מקדש** את הכלים, דכתיב (ויקרא ל, כט) "כל הנוגע בהם יקדש", **והיינו** כשהזבר ראוי לאותו כלי. **כלי הלח,** כגון קערות ומזרקות, **מקדשין** את **הלח,** דם יין ושמן. **ומזרת הביש** עשרון וחצי עשרון, **מקדשות** את **הביש.**

ח' אייר

פרק ט א המזבח מקדש את הראוי לו. רבי יהושע אומר, כל הראוי לאישים. שם עלה לא ירד. שנאמר (ויקרא ו, ב) הוא העלה על מוקדה (על המזבח), מה עולה שהיא ראויה לאישים שם עלתה לא תרד. אף כל דבר שהוא ראוי לאישים שם עלה לא ירד. רבן גמליאל אומר, כל הראוי למזבח, אם עלה לא ירד. שנאמר, הוא העלה על מוקדה על המזבח. מה עולה שהיא ראויה למזבח אם עלתה לא תרד. אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים. שרבן גמליאל אומר לא ירדו, ורבי יהושע אומר ירדו. אמר, הזבח כשר והנסכים פסולים, כשרין והזבח פסול, אפילו זה וזה פסולין, הזבח לא ירד. והנסכים ירדו: ב ואלו אם עלו, לא ירדו. חלב, והטמא, והניוצא, והנשחט חוץ לזמנו, וחוץ למקומו, ושקבלו פסולים, וזרקו את דמו. רבי יהודה אומר, שנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, אם עלתה, תרד. רבי שמעון אומר, לא תרד. שהרי רבי שמעון אומר, כל שפסולו בקדש, אין המקדש מקבלו. לא היה פסולו בקדש, אין המקדש מקבלו: ג אלו לא היה פסולן בקדש, הרובע, והנדרס, והנקצה, והנעבד, והאתן, והמחיר, והכלאים, והטרפה, והיוצא דמן, ובעלי מומין. רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין. רבי יהושע אומר, דומה שהיה מעלה מום. אם עלה לא ירד. רבי מנניא סגן הכהנים אומר דומה שהיה אבא אם בעלי מומין מעל גבי המזבח. שאם עלה לא ירד. אבל אם עלה לא ירד. אם בעלי מומין מעל גבי המזבח. שאם עלה לא ירד. אם בעלי מומין מעל גבי המזבח. שאם עלה לא ירד. כשם שאם עלו לא ירדו. כשם שאם עלו לא ירדו כך אם לא ירדו לא יעלו. אם הורידום לאחר שעלו לא יעלו (בגמרא: אבל אם משלקה בהן הארור יעלו). וכלן שעלו חיים לראש המזבח ירדו. שאין המזבח מקדש בעלי מומים. עולה כשרה שעלתה חיה לראש המזבח, תרד ויחשוט אותה למטה, ואם שחטה בראש המזבח יפשוט ויטמן המקום. דראש המזבח כשר לשחיטה והכשיט ונטמן. ולכתחלה אסור מגזרת חכמים דקדושתו ברישא קדם. ד) ואלו אם עלו ירדו אפילו בשרין הן. כיון שלא שיכים למזבח כלל, בשר שקדש קדשים ובשר שקדש קלים שקימין שלא כהלכה ולא למזבח. ומותר העמר שבאכל לכהנים. ושתי הלחם שקריבין בחג שבעותות. ובאכל לכהנים. ולחם הפנים ושירי מנחות, וכל אלו קיימין לאכילה. והקטרת שעלתה למזבח החיצון. שאינה ראויה למזבח החיצון. מה כן תרד. כל הקרבנות שמקטירין לגבוה. ה) ואלו אם עלו ירדו אפילו בשרין הן. כיון שלא שיכים למזבח כלל. בשר שקדש קדשים ובשר שקדש קלים שקימין שלא כהלכה ולא למזבח. ומותר העמר שבראשי כבשים ובזמן שהעשר שבזקן תיבשים והעצמות וגידים והקרנים והטלפים בזמן שהם מחברין שעלו. שנאמר (ויקרא א, ט) **"והקטיר הכהן את הכל המזבחה"** אבל פרשו לא יעלו, שנאמר (דברים יב, כז) **"ונעשית לעלתך הבשר והדם"** ולא השגר עצמות וגידים. **ו) וכלם כל האמורין בפשעים הקודמות דהיינו אם אלו שאמרנו שאם עלו לא ירדו, ובין אלו שאמרנו שאם הם מתבדרין מקריבנו, דהיינו השגר והעצמות, שפקעו מעל גבי המזבח, שפקעו ונפלו לארץ, לא יחזיר, אין צריך להחזיר, וכן נחלת שפקעה מעל גבי המזבח אם צריך להחזיר, אבל אברים שפקעו מעל גבי המזבח קדם חצות הלילה יחזיר ומועלין בהן. פקעו לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם,** ומיירי בשאבדלקה בהם האש ונתקשו ולא נעשו פחם. שאם נעשו פחם לא יעלה ואם יש מעט בשפון אפילו אחר חצות יעלו. **ז) כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו למזבח, כך הכבש מקדש** את הראוי לכבש. **כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי לבן, כך הכלים מקדשים** את הראוי לכלים, כגון **שהמזבח מקדש** את הכלים, דכתיב (ויקרא ל, כט) "כל הנוגע בהם יקדש", **והיינו** כשהזבר ראוי לאותו כלי. **כלי הלח,** כגון קערות ומזרקות, **מקדשין** את **הלח,** דם יין ושמן. **ומזרת הביש** עשרון וחצי עשרון, **מקדשות** את **הביש.**